

Regionrådsmøte 2/24, 13.mai 2024 på Sundvolden hotell

Dato:	6. mai 2024
Fra:	Regionalt team for klima- og miljø

Sak 26/24 Vedtak av satsingsområder for et regionalt samarbeid for klima og miljø og forslag til Ringeriksregionens ordførererklæring for klima og miljø 2024

Bakgrunn

Samarbeidsavtalen for Regionrådet ble våren 2023 utvidet med klima og miljø som et av temaene det skal samarbeides om. Det ble i regionrådet 27.11.2023 vedtatt et mandat for et regionalt team for klima og miljø, med formålet om å

«Levere et beslutningsgrunnlag til interkommunalt politisk råd for Ringeriksregionen (IPR) med anbefalinger om innen hvilke tema og oppgaver innen klima og miljø kommunene i Ringeriksregionen bør samarbeide om.»

Kommunene har oppnevnt fagpersoner som skal representere dem i teamet, og regionalt team for klima og miljø (heretter: teamet) ble konstituert den 11.12.2023.

Mandatet fastsetter videre at teamet skal lage en oversikt over kommunenes pågående interkommunale og regionale samarbeid, forpliktelser og organisering innen klima og miljø, samt foreslå hvilke samarbeidsområder fra Osloregionens ordførererklæringen for klima og miljø som egner seg som felles satsingsområder.

Teamet har presentert beslutningsgrunnlaget og alternative forslag til satsingsområder på regionrådsmøte (sak 9/24) den 19.02. 2024, der følgende vedtak ble fattet:

1. Oversikten over kommunenes pågående klima- og miljøarbeid tas til orientering.
2. Forslag til Ringeriksregionens ordførererklæring for klima og miljø legges frem på neste regionrådsmøte.
3. Hovedprioriteringen til regionalt klima- og miljøteam nærmeste år er å bidra inn i arbeidet med areal- og transportstrategi med særlig fokus på arealregnskap og tilrettelegging for grønn mobilitet, blant annet gående og syklende og energistasjoner for tungtrafikk.
4. Regionalt klima- og miljøteam foreslår minst to felles klimaprosjekter som vil dra ekstra nytte av et regionalt samarbeid.
5. Forslag til organisering og ressursbehov ifm. areal- og transportstrategi og felles klimaprojekter konkretiseres og legges frem for vedtak på neste regionrådsmøte.

Saken vedrørende Ringeriksregionens ordførererklæring ble behandlet i ordfører-kommunedirektørutvalget 15. april 2024 i sak 23/24 med følgende innstilling:

- Forslag til *Ringeriksregionens ordførererklæring for klima og miljø* tas til orientering og legges frem på neste regionrådsmøte.
- Erklæringens navn endres til «Ringeriksregionens erklæring for klima og miljø».

Saksopplysninger

Det regionale teamet for klima og miljø har i tråd med mandat og regionrådets vedtak utarbeidet følgende for videre diskusjon og beslutning:

Ringeriksregionens erklæring for klima og miljø

Alle kommunene har politisk behandla og signert [Osloregionens ordførererklæring om klima og miljø](#) i 2022. I regionrådsmøtet 19.02.24 fikk det regionale klima- og miljøteamet i oppdrag å utarbeide en lokal konkretisering av de forpliktelsene for vår kommuneregion.

Med utgangspunkt i [Osloregionens ordførererklæring](#) og allerede vedtatte klima- og miljømål i kommunene i Ringeriksregionen (se vedlegg 2) har klima- og miljøteamet laget det vedlagte forslaget til en Ringeriksversjon av ordførererklæringen (se vedlegg 1).

Osloregionens ordførererklæring ble vedtatt politisk i alle kommuner i 2022, og tilbakemeldingene på regionrådsmøtet var at det var ønskelig med en Ringeriksversjon av erklæringen. Det ble også fastsatt at forslag til en slik erklæring skal legges fram for representantskapsmøtet i mai (dette møtet), men så forankres politisk i hver enkelt kommune før endelig vedtak i et etterfølgende regionrådsmøte. For å gjenspeile den bredere forankringen i kommunen foreslås det å kalle dokumentet «Ringeriksregionens erklæring for klima og miljø 2024». Det foreslås at erklæringen signeres av ordførere etter politisk vedtak i hver enkelt kommune.

Vedlagte forslag til Ringeriksregionens erklæring gjenspeiler både ambisjonsnivået i Osloregionens ordførererklæring og vedtatte klima- og miljømål i enkeltkommunene i Ringeriksregionen. Intensjonen, som med den opprinnelige erklæringen, er å legge lista for regionens arbeid innen klima og miljø og gi oss felles mål å jobbe mot. Ansvar for oppfølgingen av målsetningene vil ligge hos hver enkelt kommune gjennom kommunale handlingsplaner, men det er aktuelt å utarbeide regionale indikatorer og prosjekter for å bidra til å nå målene. Erklæringen fremhever overordnede målsetninger og enkelte satsingsområder.

[Deltakelse i regionens areal- og transportstrategi og utarbeidelse av arealregnskap](#)

I tråd med vedtaks punkt nr. 3 fra regionrådsmøtet 19.02.24 vil teamet prioritere å bidra inn i arbeidet med regionalpolitisk areal- og transportstrategi for Ringeriksregionen så lenge prosessen varer. Som en del av arbeidet vil teamet sørge for forbedret kunnskapsgrunnlag gjennom et regionalt arealregnskap og ved å tilføre kompetanse innen klima og miljø, herunder å sette fokus på grønn mobilitet. Konkrete bidrag og deltakelse i prosessen tilpasses ift. prosjektplan, og koordineres fortløpende med prosjektleder og leder for regionalt team for areal og transport.

[Forslag til omfang og organisering arealregnskap knyttet til utarbeidelse av felles arealregnskap og -analyse for Ringeriksregionen](#)

Det regionale klima- og miljøteamet vurderer at å utarbeide arealregnskap og -analyser for alle fem kommuner etter felles metodikk vil gi et verdifullt kunnskapsgrunnlag. Dette vil være nyttig både for å følge opp målsetningene i utkast til felles klima- og miljøerklæring for Ringeriksregionen og som grunnlag for arbeidet med den regionale areal- og transportstrategi. Og ikke minst vil det å ta i bruk arealregnskap og -analyser som verktøy i egen arealplanlegging være nyttig for hver enkelt kommune.

Det pågår omfattende metodeutvikling innen arealregnskap både på nasjonalt og regionalt nivå, men det er per i dag ikke noen «offisiell» metodikk eller verktøy som er tilgjengelig for bruk. Hole kommune er pilotkommune i et fylkeskommunalt prosjekt om arealregnskap ledet nå av Akershus fylkeskommune med formål om å teste og utvikle arealregnskap og arealbruksanalyser for både kommunal- og fylkesnivå i Akershus, Buskerud og Østfold. På kommunalt nivå vil metodeutviklingen

etter en nasjonal standard forventes å fortsatt ta lang tid. Ringerike kommune har derfor allerede utviklet en forenklet metodikk for arealregnskap og -analyser og tatt dette i bruk i forbindelse med pågående revidering av sin kommuneplanens arealdel. Metodikken og kartgrunnlagene har sine svakheter, men kan videreutvikles over tid ettersom nasjonale kartlag etc. blir bedre. Uansett opplever Ringerike kommune at metodikken tatt i bruk gir en god start og er en klar forbedring i oversikt over samlede arealbruksendringer over tid og hvilke verdifulle arealtyper som potensielt påvirkes av planforslag. Mer info om Ringerikes bruk av arealregnskap- og analyser kan leses her: <https://www.ringerike.kommune.no/innhold/miljo-og-areal/samfunnsutvikling/arealregnskap/>

Det regionale klima- og miljøteamet foreslår at alle fem kommuner utarbeider et arealregnskap etter tilnærmet tilsvarende metodikk som Ringerike kommune har benyttet, men med noen tilpasninger for å redusere behovet for utarbeidelse av nye kartlag og GIS-analyser. Det er et mål at metoden vil være kompatibel med metodeutviklingen på fylkes- og etter hvert nasjonalt nivå.

Arealtyper i arealregnskapet og -analyser foreslås å være:

- Jordvern:
 - Dyrka mark
 - Dyrkbar mark
- Karbonrike arealer:
 - Skog -fordelt på høy, middels og lav bonitet
 - Myr
- Naturmangfold
 - Det vil sees nærmere på nøyaktig hvilke kartlag som bør inngå, men det legges opp til bruk av tilgjengelige nasjonale kartlag.
- Friluftsliv
 - Vil dekke de kommunene som har gjennomført kartlegging og verdsetting av friluftsområder etter nasjonal metodikk. Dette er gjennomført i alle Ringeriksregionkommunene bortsett fra Jevnaker, men de har planer om oppstart av slik kartlegging.

Det foreslås å i første runde å utarbeide to felles analyser:

- Nåværende arealbruk i alle kommuner fordelt på arealtypene ovenfor, samt bebygde områder
- Overlapp mellom arealtypene nevnt ovenfor og formål i hver kommunens gjeldende arealdel (eventuelt forslag til ny arealdel) som åpner for utbygging (formålene bebyggelse og anlegg, samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur og militære formål)

Organisering

Ringerike kommune tilbyr å lære opp de øvrige kommunene i gjennomføring av analysene. For at hver kommune skal kunne benytte metodikken i egen arealplanlegging, må hver kommune ha en egen ressursperson som utarbeider analysene for egen kommune.

Opplæring og gjennomføring foreslås organisert ved at Ringerike kommune tilrettelegger et første opplærings- og introduksjonsmøte, men at ressurspersonene i hver kommune så har ansvar for gjennomføring i egen kommune. Underveis i arbeidet foreslås det imidlertid å legge opp til erfaringsutveksling og gjensidige diskusjoner mellom ressurspersonene. Regionalt klima og miljøteam vil ha ansvar for å koordinere dette arbeidet i egen kommune og i regionen.

Ressursbehov

Det anslås at hver kommune må sette av anslagsvis to ukeverk ila. vår og høst 2024 til arbeidet. De kommunevise analysene vil måtte settes sammen til en kort rapport, noe som teamet vil ha ansvar for.

Felles klimaprosjekter, organisering og ressursbehov

Tidligere kartlegging viser tydelig at kommunene i Ringeriksregionen allerede har mange felles samarbeidsflater og medlemskap i felles fora, nettverk og prosjekter. Videre ser vi at alle eller flere av kommunene allerede har politiske mål og pågående aktiviteter innen mange felles tema.

Teamet prioriterer i denne omgangen å foreslå prosjekter som er pågående eller under oppstart for å få effekt av et økt regionalt samarbeid allerede etter kort tid.

Det vil være naturlig å vurdere andre samarbeidsprosjekter etter hvert.

Prosjektforslag 1: Sirkulærøkonomi – tilrettelegging og aktiviteter rettet mot innbyggere

Hva: Tilrettelegging og kommunikasjon for mer gjenbruk i regionen vår

Hvorfor: Gjenbruk bidrar til reduksjon i klimagassutslipp (direkte og indirekte) og naturforbruk, sosiale bærekraftsmål og lokal verdiskaping. Våre kommuner har allerede en rekke pågående aktiviteter som reduserer forbruk / øker gjenbruk som f.eks. utlånsordningen BUA, klesbyttedager, redesign- og reparasjonsverksteder, bruktbutikker, m.m. som vil kunne få økt oppslutning gjennom bedre samarbeid om kommunikasjon og tilrettelegging.

Hvordan: Teamet foreslår å bygge på prosjektet «Sirkulære løsninger i skoler og befolkningen» fra Kommunenettverket for klimaomstilling, der alle Ringerikskommuner er medlem. Prosjektet startes opp i disse dager og vil utformes underveis. Kommunenettverket har tilsatt en prosjektleder som bl.a. jobber med dette prosjektet og nettverket har satt av 500 000 kr til prosjektet i 2024, samt søkt om ytterligere tilskudd som det avventes svar på. Det vil bl.a. utarbeides et årshjul for kommunikasjon med formålet om å forenkle og profesjonalisere kommunens informasjon om avfalls- og gjenbruksrelaterte tema, f.eks. kildesortering, og tilbud de kan benytte seg av. Koordinering og markedsføring vil være hovedaktivitetene på regionalt nivå ifm. prosjektet, men også kommunenes interne arbeid med gjenbruk vil dra nytte av samarbeidet.

Organisering: Følger i all hovedsak organiseringen av hovedprosjektet i Kommunenettverket, men suppleres med regionalt fokus av teamet der det er naturlig, f.eks. særlig markedsføring av tiltak, arrangementer og aktører i vår region.

Prosjektforslag 2: Klimahåndbok for jord- og skogbrukere i Ringeriksregionen

Hva: Ringerike, Hole, Krødsherad, Modum og Jevnaker søkte og fikk i 2021 tildelt støtte fra Miljødirektoratets klimasatsordning til å arrangere en kursserie med fagtemaer innen klima og jordbruk. Kursserien var praktisk rettet og ble arrangert som en kombinasjon av møtekvelder og markdager. Mer info om kursrekken som ble organisert kan leses her, [Klimasats jord og skog](#). Prosjektet hadde etter endt kursrekke midler igjen, som er benyttet til å sette ut et konsulentoppdrag om å utarbeide en praktisk retta klimahåndbok for jord- og skogbrukere i Ringeriksregionen. Håndboka ferdigstilles mai 2024 og er da klar for å formidles og tas i bruk.

- Hvorfor:** I Ringeriksregionen står landbruksnæringen for omtrent 20 % av klimagassutslippene i kommunene og er en viktig aktør for å opprettholde naturmangfold og forhindre forurensning. Kunnskapsformidling og tilrettelegging er viktige faktorer for å utløse potensialet av klima- og miljøgevinster landbruket sitter med. Gjennom prosjektet «Klimasats jord og skog» har kommunene et etablert samarbeid fra før, og med klimahåndboka nå et verktøy som konkret kan brukes til formidling og veiledning. En del av tiltakene i håndboka er det mulig å søke tilskudd til, og det vil dermed være mulig å måle utvikling gjennom statistikk for tilskuddene.
- Hvordan:** Landbrukskontorene står for formidling og veiledning gjennom sine vanlige aktiviteter, regionalt nyhetsbrev, og gjennom samarbeid med faglagene. Samarbeid med Grønt fagsenter kan være aktuelt på de områdene der det er relevant, og fagsenteret ønsker å bidra med formidling gjennom sine kanaler.
- Organisering:** Teamet tar et oppstartsmøte med landbrukskontorene for å avtale hvordan videreformidlingen av innholdet i håndboka sikres på en god måte. Felles landbruksmøter i regionen, et nyoppstartet regionalt nyhetsbrev og samarbeid med faglagene er viktige arenaer for formidling og veiledning, men trenger nærmere konkretisering. Det gjelder også et evt. samarbeid med Grønt Fagsenter på dette området.

Konklusjon

Arbeidet med kunnskapsgrunnlaget for et regionalt samarbeid for klima og miljø har bekreftet at kommunene har felles interesser, lignende aktiviteter og et stort ønske om et bedre og mer koordinert samarbeid. Grunnlaget for et felles løft for klima og miljø i Ringeriksregionen er at man er enig om målsetninger og prioriteringer. Forslaget til Ringeriksregionens erklæring for klima og miljø konkretiserer regionens ambisjoner og handlingsrom, og vil gi et godt felles bakteppe for det videre samarbeidet på dette området. Mange muligheter og utfordringer knyttet til klima og miljø er relatert til arealbruk. Et regionalt arealregnskap vil gi en sterk forbedring av kunnskapsgrunnlaget for kommunenes og regionens arbeid for bærekraftig arealutvikling og mobilitet, og den nødvendige omstillingen til et lavutslippssamfunn. Et regionalt løft av pågående prosjekter er en god og effektiv måte å komme raskt i gang med et tettere regionalt samarbeid om klima og miljø. Et forsterket regionalt samarbeid om formidling av «Klimahåndboka for jord- og skogbrukere i Ringeriksregionen» og gjenbruksprosjektet fra Kommunenetverket for klimaomstilling gi økt utnyttelse av disse verktøyene, og nyttig læring for utvikling av framtidige samarbeidsprosjekter på området.

Forslag til vedtak

1. Forslaget til *Ringeriksregionens erklæring for klima og miljø* godkjennes for videre behandling i regionens kommunestyre.
2. Satsingsområdene for regionens klima og miljø arbeid i 2024 er arbeidet med areal- og transportstrategi, og prosjektene innen sirkulærøkonomi og landbruk som er beskrevet i saksfremlegget. Satsingen løses i 2024 med eksisterende ressurser.
3. Alle fem kommuner utarbeider et arealregnskap etter en forenklet metode som Ringerike kommune har utviklet med formål om å bruke det som kunnskapsgrunnlag i prosessen med regional areal- og transportstrategi.
4. Regionalt team for klima og miljø evaluerer satsingsområdene ved slutten av 2024 og foreslår evt. endringer og nye samarbeidsprosjekter for 2025.